

De Minister voor Rechtsbescherming
Postbus 20301
2500 EH DEN HAAGDatum
9 april 2024

Ons kenmerk

Uw brief van
21 december 2023

Contactpersoon

Uw kenmerk

Onderwerp

Wetgevingstoets Ontwerpvoorstel Verzamelwet JenV 2024

Geachte

Bij brief van 21 december 2023 is de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) op grond van het bepaalde in artikel 36, vierde lid, van de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) en in artikel 35b, eerste lid, onder b, van de Wet politiegegevens (Wpg), geraadpleegd over de concept-wijziging van enkele wetten op het gebied van Justitie en Veiligheid in verband met aanpassingen van overwegend technische aard (hierna: het concept).

De toets is beperkt tot de artikelen XV, XXII, onderdeel A, en XXXIV, onderdeel E, van het concept.

De AP heeft enkele aanmerkingen op het concept.

Hoofdlijn

- De noodzaak van de uitbreiding van de bevoegdheden van de OvJ in artikel 511aa, eerste lid, Sv, is onvoldoende onderbouwd.
- Daarnaast bevat het concept nog enkele technische onvolkomenheden.

Strekking van het concept

artikel XV

Soms onttrekt een persoon zich onverhoopt aan de uitvoering van verplichte geestelijke gezondheidszorg. Indien vervolgens het ernstig vermoeden bestaat dat die persoon in levensgevaar verkeert of een misdrijf als bedoeld in artikel 67, eerste lid, van het Wetboek van Strafvordering (Sv) zal plegen met aanzienlijk risico op ernstig nadeel voor hemzelf of voor een ander, kan onder het gezag van de officier van justitie de verblijfplaats van die persoon worden vastgesteld. Artikel 13:3a van de Wet verplichte geestelijke

Datum

9 april 2024

Ons kenmerk

gezondheidszorg (Wvggz) geeft de officier van justitie daartoe de benodigde bevoegdheden. Vier van die bevoegdheden worden uitgeoefend in verhouding tot een aanbieder van een communicatiedienst.

Bij de totstandkoming van de Wvggz is abusievelijk niet voorzien in de aanpassing van de Telecommunicatiewet (Tw) aan artikel 13:3a van de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg. Dit wetsvoorstel beoogt deze omissie ter herstellen. Daartoe worden in de Tw verplichtingen – in de vorm van steunbepalingen – opgenomen die een aanbieder een grondslag bieden voor het verwerken van persoonsgegevens ter uitvoering van een vordering van de officier van justitie op grond van de Wvggz.

De voorgestelde wijziging van artikel 11.13, eerste lid, Tw¹ betreft geen grondslag maar een algemene bepaling over de belangen die ertoe kunnen leiden dat aanbieders van een communicatiedienst de artikelen 11.5 (verkeersgegevens), 11.5a (locatiegegevens) en 11.9, eerste lid (nummerafscherming), Tw,² buiten toepassing kunnen laten. Aan deze belangen wordt – in lijn met artikel 13:3a Wvggz³ - toegevoegd: de bescherming van het leven van een persoon.

Artikel XXII, onderdeel A

Het huidige artikel 2.5 Wet forensische zorg (Wfz) verplicht de zorgaanbieder zes weken voor afloop van de justitiële titel voorbereidingen te treffen voor aansluitende zorg, indien de zorgverlener of de behandelaar van oordeel is dat na afloop van de titel verdere zorg nodig is. De voorgestelde toevoegingen aan artikel 2.5 Wfz regelen dat bij de uitvoering van deze verplichting persoonsgegevens⁴ worden verwerkt.

Artikel XXXIV, onderdeel E

Het bestaande artikel 511aa, eerste lid, Sv somt de bevoegdheden op die de officier van justitie⁵ kan toepassen in het feitenonderzoek naar gebruik van geweld door ambtenaren.

In het concept worden aan deze opsomming toegevoegd de bevoegdheid tot het vorderen van beelden gemaakt met camera's voor de beveiliging van goederen, gebouwen of personen⁶ en de bevoegdheid tot het vorderen van persoonsgegevens betreffende iemands godsdienst of levensovertuiging, ras, politieke gezindheid, gezondheid, seksuele leven of lidmaatschap van een vakvereniging.⁷

¹ Artikel XV, onderdeel B.

² Deze bepalingen zijn onderdeel van Hoofdstuk 11 (Bescherming van persoonsgegevens en de persoonlijke levenssfeer) Tw.

³ Zie echter het onderstaande adviespunt: Eenduidige terminologie "levensgevaar" (Artikel XV, onderdeel B).

⁴ met inbegrip van persoonsgegevens over gezondheid of persoonsgegevens van strafrechtelijke aard.

⁵ of, in bepaalde gevallen, de hulpofficier of de opsporingsambtenaar. In de praktijk meestal de Rijksrecherche (Kamerstukken II, 2016-2017, 34 641, nr. 3, p. 23).

⁶ Artikel 126nda Sv.

⁷ Artikel 126nf Sv.

Datum
9 april 2024

Ons kenmerk

Wetgevingstoets

Uitbreiding van de bevoegdheden van de OvJ onvoldoende onderbouwd (Artikel XXXIV, onderdeel E)
De achtergrond van de uitbreiding van de bevoegdheden van de OvJ in artikel 511aa, eerste lid, Sv, is dat, aldus de memorie van toelichting, deze bevoegdheden eerder “abusievelijk” niet waren opgenomen in dat artikel.⁸

In de memorie van toelichting bij artikel 511a Sv werd de keuze voor de in dit artikel opgenomen bevoegdheden destijds als volgt verantwoord:

“De in de voorgestelde bepaling opgenomen bevoegdheden stellen de rijksrecherche in de gelegenheid een gedegen onderzoek te verrichten, gericht op het vaststellen van de feiten en het beoordelen of door de opsporingsambtenaar is gehandeld conform zijn geweldsinstructie. Andere dan deze bevoegdheden blijken voor dit doel in de praktijk vrijwel nooit nodig te zijn, zo merk ik op in antwoord op de vraag van de NVvR waarop de keuze voor de genoemde opsporingsbevoegdheden is gebaseerd en waarom met de genoemde bevoegdheden kan worden volstaan. Hierover zijn het OM en de rijksrecherche geconsulteerd en is gekeken naar eerdere onderzoeken naar geweldgebruik door een opsporingsambtenaar. Ik meen dat het te ver gaat om het mogelijk te maken alle onderzoeksbevoegdheden [...] in het feitenonderzoek te kunnen uitoefenen.”⁹

Hieruit moet toch worden geconcludeerd, dat andere dan de op dit moment in artikel 511a Sv opgenomen bevoegdheden niet nodig werden geacht. Het is uiteraard zeer wel denkbaar dat hier inmiddels anders over wordt gedacht, maar dan is het onjuist en onvoldoende om te noteren dat de thans toe te voegen bevoegdheden “abusievelijk” niet waren opgenomen in artikel 511aa, eerste lid, Sv.

Dit moet dus alsnog worden beargumenteerd.

Voor het vorderen van bijzondere persoonsgegevens¹⁰ geldt bovendien dat verwerking van deze gegevens slechts is toegelaten wanneer de verwerking strikt noodzakelijk is.¹¹ Ook dat zal dus in de memorie van toelichting aannemelijk moeten worden gemaakt.

De AP concludeert dat de noodzaak van de uitbreiding van de bevoegdheden van de OvJ in artikel 511aa, eerste lid, Sv, onvoldoende is onderbouwd zodat aanvulling van de memorie van toelichting op dit punt noodzakelijk is.

⁸ Memorie van toelichting, p. 26.

⁹ Kamerstukken II, 2016-2017, 34 641, nr. 3, p. 23.

¹⁰ Artikel 126nf Sv.

¹¹ Artikel 10 Richtlijn 2016/680.

Datum
9 april 2024

Ons kenmerk

Eenduidige terminologie "levensgevaar" (Artikel XV, onderdeel B)

Met de voorgestelde wijziging van artikel 11.13, eerste lid, Tw kan een aanbieder van een communicatiedienst de artikelen 11.5, 11.5a en 11.9, eerste lid, Tw, buiten toepassing laten indien dit noodzakelijk is in het belang van "de bescherming van het leven van een persoon".

De gekoppelde bepaling in de Wvoggz spreekt echter van "levensgevaar".¹² Ter voorkoming van misverstanden en interpretatieproblemen lijkt het beter en duidelijker ook in de Tw de term "levensgevaar" te hanteren.

De AP concludeert dat het concept op dit punt onnodig aanleiding kan geven tot misverstanden en interpretatieproblemen zodat aanpassing van artikel XV, onderdeel B, noodzakelijk is.

Te ruime verwijzing in artikel 13.2, eerste en tweede lid, Tw (Artikel XV, onderdeel C)

In artikel 13.2, eerste en tweede lid, Tw (aftappen, opnemen) wordt na 'het Wetboek van Strafvordering' ingevoegd 'of de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg'.¹³ In de memorie van toelichting wordt aangegeven dat het hier specifiek en uitsluitend gaat om artikel 13:3a, eerste lid, onderdeel b, Wvoggz.¹⁴

De AP concludeert dat de verwijzing naar de (gehele) Wvoggz in artikel 13.2, eerste en tweede lid, Tw te ruim is, en dat specifiek verwezen zou moeten worden naar artikel 13:3a, eerste lid, onderdeel b, Wvoggz. Aanpassing van artikel XV, onderdeel C, is daarom noodzakelijk.

Werklast AP

De AP merkt op dat het concept naar verwachting niet zal nopen tot extra inzet door de AP.

Openbaarmaking

Deze wetgevingstoets wordt binnen twee weken op de website van de AP gepubliceerd.

Hoogachtend,
Autoriteit Persoonsgegevens,

voorzitter

¹² Artikel 13:3a Wvoggz.

¹³ Artikel XV, onderdeel C.

¹⁴ Memorie van toelichting, p. 10.

Datum
9 april 2024

Ons kenmerk

-Bijlage

--*--

Toetsingskader AP

De AP beziet of het concept met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens strookt met het Handvest van de Grondrechten van de Europese Unie (EU), de AVG (Verordening 2016/679) of de Richtlijn politie en Justitie (richtlijn 2016/680), de algemene rechtsbeginselen van de EU en het overige relevante recht, waarbij onder meer voldoende aannemelijk moet zijn gemaakt dat voldaan wordt aan het evenredigheidsbeginsel, doordat:

1. het concept geschikt is om de nagestreefde doelstelling van algemeen belang of de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen te verwezenlijken (*geschiktheid*);
2. het doel niet redelijkerwijs even doeltreffend kan worden bereikt op een andere wijze, die de grondrechten van de betrokkenen minder aantast (*subsidiariteit*);
3. de inmenging niet onevenredig is aan dat doel, wat met name een afweging impliceert van het belang van het doel en de ernst van de inmenging (*proportionaliteit*);
4. het concept voldoende duidelijk en nauwkeurig is over de reikwijdte en in de toepassing voorspelbaar is (*rechtszekerheid*);
5. het concept voldoende aangeeft in welke omstandigheden en onder welke voorwaarden persoonsgegevens kunnen worden verwerkt, en aldus waarborgt dat de inmenging tot het strikt noodzakelijke wordt beperkt (*inhoudelijke en procedurele waarborgen*) en
6. het concept verbindend is naar nationaal recht (*verbindendheid naar nationaal recht*).

De AP slaat daarbij in het bijzonder acht op de rechten van betrokkenen en de overeenstemming van het concept met artikel 6, eerste en derde lid, en 9, van de AVG (Verordening 2016/679), dan wel 8 en 10 van de Richtlijn politie en Justitie (richtlijn 2016/680) en met de in artikel 5 van de AVG dan wel artikel 4 van de Richtlijn vastgestelde beginselen. Hieruit volgt onder andere dat:

- (a) verwerkingen *rechtmatig, behoorlijk en transparant* moeten zijn ten aanzien van de betrokkene;
- (b) dat persoonsgegevens alleen mogen worden verzameld voor *welbepaalde, nadrukkelijk omschreven en gerechtvaardigd doeleinden*; en
- (c) verwerkingen *toereikend zijn, ter zake dienend en beperkt moeten zijn tot wat voor de doeleinden noodzakelijk is*.

--*--